

GELİBOLU YARIMADASI NEOJEN Sİ BATI GRAFİSİ

Dr. GÜLER TANER *Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji - Stratigrafi
Kürsüsü, Ankara*

Araştırma bölgesi kuzeyde Gelibolu ilçesi, kuzey - kuzeybatıda Tayfur, Karainbeyli, Sivli, Küçük ve Büyük Anafartalar köyleri, Çanakkale Boğazi boyunca güneyden kuzeye doğru Seddülbahir, Kilitbahir ve Eceabat ilçeleri ile sınırlanmaktadır. Bu üçgen saha içindeki Neojen Formasyonları yaşlıdan gence doğru olmak üzere şu şekilde gözlenmiştir.

A — • Kırmızı Konglomeralar:

Paleojen üzerine uyumsuzluk ile oturan Neojen'in bu taban konglomeraları Küçük ve Büyük Anafartalar köyleri yakınında en belirgin örneklerini vermekte olup 425 m kalınlıkta ve fosilsizdir.

B — Kumtaşları:

Taban konglomeraları üzerinde onlarla uyumluluk halinde, fosilsiz, beyaz - sarı, 185 m kalınlıkta olan bu kumtaşları Uzunhızırh, Kumköy yakınlarında görülmektedir.

C — Kilitbahir formasyonu:

Kilitbahir ilçesi güneyinde en iyi örneklerini veren bu formasyon 130 m kalınlıktaki sarı kumtaşları ile temsil olunmaktadır. Altaki fosilsiz kumtaşları ile uyumsuzluk göstermektedir. İçerdiği,

Limnocardium (*Euxinocardium*) no bile Stefanescu, 1896

Sinanodonta brandersurgi Brisina, 1902

Sinanodonta cf. *horvathi* Brusina, 1902

fosillerine dayanarak yaşlarının Ponsiyen oldukları neticesine varılmıştır.

D — Eceabat formasyonu:

Eceabat ilçesi güneybatı kısımlarında en güzel örneklerini vermektedir. Kilitbahir formasyonu üzerine uyumsuz olarak çökelen gri kumtaşları ile temsil olunur. 135 m kalınlıktaki bu formasyonun içerdiği,

Theodoxus (*Calvertia*) *licherdopoli scriptus* (Stefanescu, 1896)

Valvata (*Cincinna*) *piscinalis* (Müller, 1774)

Hydrobia grandis Cobalcescu, 1883

Hydrobia syrmica Neumayr, 1875

Hydrobia ventrosa Monfort, 1808

Melanopsis (*Cautidomus*) *porumbari* Porumbaru, 1881

Psilunio (*Psilunio*) *atavus* (Partsch, 1870)

fosil örnekleri ile Üst Dasiyen-Parskoviyen yaşında olduğu sonucuna varılmıştır.

E — Gelibolu formasyonu:

Bayırköy, Burhanlı, Aktaş Şehitliği yakınında saptanmıştır. Üst Dasiyen - Parskoviyen kumtaşları üzerine uyumsuzluk ile oturan 410 m kalınlıktaki ince taneli kumtaşları ile temsil olunur. Alttan 170 m kalınlığa kadar olan kısımda,

Melanopsis (*Melanopsis*) cf. *bergeroni* Stefanescu, 1896

Clessinia vexatilis (Andrussow, 1902)

Pirenelia caspia Andrussow, 1902

Psilunio (*Psilunio*) *berbestiensis* (Fontannes, 1896)

Psilunio (*Psilunio*) *craiaensis craiaensis* (Toucnier, 1880)

Mactra karabugasica Andrussow, 1902

Mactra subcaspia Andrussow, 1902

Üst kısımlardaki, 240 m kalınlık gösteren sert sarı kumtaşlarında ise *Dreissena* (*Dreissena*) *polymorpha* (Pallas, 1771) çok bol olarak bulunmaktadır.

Kapsadığı bu fosillere dayanarak formasyonun yaşı Romaniyen-Akçagiliyen olarak saptanmıştır.

Kapsadığı fosil formlarından havzanın sığ bir iç deniz şeklinde geliştiği neticesine varılmıştır. Ponsiyen katı esasında tipik acısu (%9-5; mesohalin) özelliğinde olduğu, Üst Dasiyen-Parskoviyende tuzluluk oranının düşmeye başladığı (%30,5; oligohaliin), tatlı su türleri çok olan su haline geldiği ve Romaniyen-Akçagiliyen katı esasında tamamen tatlısu haline dönüştüğü (%00,5-0,0; tatlısu) neticesine varılmıştır.

Havzada saptanan faunaya dayanarak araştırma sahasının Ponsiyende Dazik, Üst Dasiyen Parskoviyende yine Dazik, Romaniyen-Akçagiliyende hem Dazik ve hem de Kaspik Havza ile bağlantısı olduğu neticesine varılmıştır. Bu havzalar ile bağlantısı bize Gelibolu Neojen Havzası'nın Paratetiz içerisinde kabul edilmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Tetiz Denizi'nin havzayı Neojen esasında tesir sahası içerisine aldığına ait bir bulguya rastlanmamıştır.